

си цінностей – термінальні та інструментальні. Термінальні цінності Рокіч визначає як переконання в тому, що якась кінцева мета індивідуального існування (наприклад, щасливе сімейне життя, мир у всьому світі) з особистої і суспільної точок зору варто того, щоб до неї прагнути; інструментальні цінності – як переконання в тому, що якийсь образ дій (наприклад, чесність, раціоналізм) є з особистої і суспільної точок зору кращим у будь-яких ситуаціях. По суті, розведення термінальних і інструментальних цінностей виробляє вже досить традиційне розрізнення цінностей-цілей і цінностей-засобів.

Узагальнивши результати з досліджень, ми маємо можливість чітко виокремити фактори сприйняття покоління, можливості його сприйняття та пізнання.

Відповідно отримавши контент всіх результатів, отримуємо базис для виокремлення ознак відповідності особистості історичному часові, в якому вона втілює власну життєдіяльність.

Висновки. Підсумовуючи викладене, можемо сказати, що в контексті дослідження історичного покоління, важливо визначити дане поняття. В нашому дослідженні ми розглядаємо це поняття через культурно-історичний контекст та розуміємо як сукупність людей в певному історичному вимірі важливих подій, об'єднаних спільними орієнтаціями, потребами, нормами та настроями. Продукт фото- та кіномистецтва постає як результат відображення, схоплення реальності. Відповідно до розуміння даних понять запропонована емпірична модель дослідження історичного покоління, складовими якої є визначення, ідентифікація самого поняття через ідентифікацію власного історичного покоління, історико-критичний аналіз психолого-дискур-

сивних особливостей та реконструкцію історичного покоління певного періоду. Другою важливою складовою є характеристика можливості сприйняття історичного покоління, його пізнання. В результаті ми отримуємо критерії відповідності особистості історичному часові.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Барт Р. Третий смысл / Ролан Барт // Строение фильма. – М.: Ра-дуга, 1984. – С. 176–188.
2. Барт Р. Camera Lucida / Ролан Барт. – М.: Ad Marginem, 1997. – 224 с.
3. Занусси К. // Мир и фильмы А. Тарковского. – М.: Искусство, 1991. – С. 383.
4. История понятий, история дискурса, история метафор / Под ред. Х.Э. Бедекера. – М., 2010.
5. Иванов В.В. // Мир и фильмы А. Тарковского. – М.: Искусство, 1991. – С. 231–232.
6. Клименко В.В. Психология творчества / В.В. Клименко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 480 с.
7. Маноха І.П. Психология потаённого Я / І.П. Маноха. – К.: Поліграфкнига, 2001.
8. Моисеева Н. Культурология. История мировой культуры / Н. Моисеева. – СПб.: Питер, 2007.
9. Ортега-и-Гассет Х. Вибрані твори / Х. Ортега-и-Гассет. – К.: Основи, 1994. – 424 с. – С. 238–272.
10. Потебня А.А. Мысль и язык / А.А. Потебня. – М., 1913. – С. 181.
11. Проблемы психологии дискурса / Под ред. Н.Д. Павловой, И.А. Зачесовой. – М.: ИП РАН, 2005.
12. Фрейлих С. Матрица времени / С. Фрейлих // Мир и фильмы А. Тарковского. – М.: Искусство, 1991. – С. 203.
13. Эйзенштейн С.М. Собрание сочинений в 6 т. / С.М. Эйзенштейн. – М.: Искусство, 1968. – Т. 5. – С. 169.
14. Эйзенштейн С.М. Метод. Цит по: Иванов В.В. Очерки по истории семиотики в СССР. – М.: Наука, 1976. – С. 72–73.
15. http://community.livejournal.com/bookshelf/_25777.html – Роланд Барт "Камера Люсида"
16. <http://community.livejournal.com/kinoseminar/234686.html> – Умберто Эко. О членениях кинематографического кода.

Стаття надійшла до редколегії 11.11.16

Фетисова Екатерина, асп.,

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев

ЭМПИРИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ ИССЛЕДОВАНИЯ ИСТОРИЧЕСКОГО ПОКОЛЕНИЯ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПРОДУКТОВ ФОТО- И КИНОИСКУССТВА

Статья посвящена построению эмпирической модели исследования понятия исторической личности через призму продуктов фото- и киноискусства. В данном аспекте мы определяем контекст понимания понятия историческое поколение и историческая личность, рассмотрение продукта искусства как отражения определенной схваченной реальности. В статье приведена модель для построения эмпирического исследования.

Ключевые понятия: историческое поколение, историческая личность, отражение реальности, продукт фото- и киноискусства.

Fetisova Catherine, post-graduate,

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

EMPIRICAL MODEL THE RESEARCH OF HISTORICAL GENERATION THROUGH THE PRODUCTS OF PHOTO AND MOVIE ART

This article focuses on building empirical models study the concept of a historical figure in the light of product photography and film art. In this respect we define the context of historical understanding of the concept generation and historical identity, product review art as a reflection of a reality captured. The article presents a model for building empirical research.

Keywords: the historic generation, historical figure, a reflection of reality, product photography and film art.

УДК: 37.034

Леся Філоненко, асп.
ВДПУ ім. М. М. Коцюбинського, Вінниця

ГУМАНІСТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В НОВИХ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ УМОВАХ

У статті розглядається соціокультурний підхід у гуманістичному вихованні, який визначає стратегію формування толерантних міжособистісних взаємин молоді на базі толерантності, гуманістичних, загальнолюдських цінностей.

Ключові слова: соціокультурний аспект, міжкультурні контакти, гуманістичне виховання, толерантність, толерантні міжособистісні взаємини, гуманістичні цінності.

Постановка проблеми. Гуманістичне виховання молодих людей в нових соціокультурних умовах зумовлене демократичними, інтеграційними процесами, стимулює підвищення вимог щодо якості підготовки, рівня вихованості учнівської та студентської молоді,

яка завдяки Болонській угоді характеризується високим рівнем мобільності, міжкультурних контактів і комунікацій, міжнародних зв'язків і стосунків. Молодь часто стикається з труднощами в процесі спілкування, що пов'язано з відсутністю навиків міжособистісної

© Філоненко Леся, 2017

толерантної взаємодії. Тому особливого значення набуває виховання доброти, людяності, толерантності й інших гуманістичних цінностей. У багатьох старшокласників та й в деяких студентів дещо знижена увага до політичного життя країни, їх менше хвилюють філософські та моральні проблеми. Для них характерні прагматичні інтереси, індивідуалістичні та егоїстичні настрої, а також прояви агресивності, зневаги стосовно до тих, хто відрізняється ходом своїх думок, дотриманням інших звичаїв і традицій. Деякі юнаки й дівчата мають поверхові уявлення про таку особистісну рису, як товариськість, їм важко вступити в діалог з малознайомою людиною, під час міжособистісної взаємодії вони націлені на предмет спілкування, а не на особистість співрозмовника. Студентам властиві аергічність (вузькість кола спілкування, відсутність бажання контактувати з іншими людьми, прагнення займатися своїми справами, заглиблюватися у віртуальний світ комп'ютерних мереж); предметність спілкування, незалежність від групової думки, зорієнтованість тільки на себе, конфліктність. Висловлені міркування доводять, що гуманістичне виховання студентської молоді є невідкладним завданням педагогічної теорії й практики в сучасних соціокультурних умовах, а така моральна якість, як толерантність виступає головною умовою формування гуманної особистості.

Аналіз останніх наукових досліджень з даної проблематики. Підготовка молоді до активної, творчої, професійної діяльності, виховання гуманістичних рис, формування толерантності в людських стосунках є важливим завданням Державної національної програми "Освіта" ("Україна XXI століття"), Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр., Указу Президента України "Про основні напрями реформування вищої освіти України". Напрямами державної політики в галузі виховання студентської молоді стали принципи гуманістичної педагогіки, сформульовані в Законі України "Про освіту", Національній доктрині розвитку освіти України у XXI ст., Концепції національного виховання, дослідженнях НАПН України (І. Бех, С. Гончаренко, В. Кремень, О. Сухомлинська). Закладена в них методологія виховання надає пріоритет різнобічно розвиненій особистості, її життєвому й професійному самовизначенню, самореалізації, життєтворчості відповідно до гуманістичних і національних цінностей. Це актуалізує гуманістичні аспекти вузівської підготовки майбутнього фахівця в контексті оптимальної самореалізації його морально-особистісного потенціалу, виховання толерантності. Адже від рівня сформованості цієї якості залежить результативність їхньої подальшої професійної діяльності, що вплине на ефективність розвитку тієї чи іншої виробничої сфери, економіки загалом.

Доцільно організована виховна робота у вищому навчальному закладі створює для молодого спеціаліста додатковий резерв особистісного самотворення: він повинен оволодіти навиками професійної взаємодії із суб'єктами виробничого процесу, із членами соціуму загалом, на основі послідовної й глибоко усвідомленої толерантності.

Таке інтегративне утворення, як толерантність, науковці розглядають у загальній стратегії розвитку особистості (І. Бех, О. Асмолов, С. Бондірева, М. Ліпман, Д. Колесов, О. Клепцова, О. Кононко, В. Маралов, К. Роджерс, В. Сітаров, У. Солдатова, Л. Шайгерова). Орієнтири морального виховання молоді в цьому напрямку запропонували класики педагогічної думки (Я. Коменський, Я. Корчак, А. Макаренко, М. Монтессорі, В. Сухомлинський, К. Ушинський, С. Френе, Р. Штайнер). Про те, що до означеної проблеми інтерес значно під-

вищився свідчать результати досліджень, захищених в Україні лише за останнє десятиліття кандидатських дисертацій (М. Андреев, Л. Бернадська, О. Волошина, О. Грива, А. Гусев, О. Зарівна, Е. Койкова, І. Кушніренко, О. Орловська, Ю. Попик).

Метою статті є доведення того, що гуманістичне виховання в нових соціокультурних умовах відіграє важливу роль у підготовці майбутнього фахівця виступає стратегічним орієнтиром формування у молодій людині навиків толерантної міжособистісної взаємодії.

Виклад основного матеріалу. Теоретичне обґрунтування проблеми гуманістичного виховання студентської молоді передбачало опору на концептуально-методологічні засади досліджуваної проблеми, розроблені провідними українськими ученими: людиноцентризмом в освіті В. Кременя, як напрям розвитку духовності нації; соціокультурні доміанти, які, на думку О. Сухомлинської, визначають тип соціальності, що залежить від рівня техніко-економічного розвитку; соціально-класову стратифікацію суспільства; етнонаціональну диференціацію; багатоманітність світоглядних орієнтацій, детермінованих релігійними, ідейними, філософськими, науковими установками; антропологічний підхід, що набуває дедалі ширшої популярності і застосовується, на думку М. Богуславського, у розрізі розвитку педагогічної думки в контексті вивчення людини як особистості; концепція становлення особистості в системі "індивід – суспільство" В. Муляра; інваріанти ціннісного ставлення до людини І. Беха; філософська концепція "педагогіки добра" І. Зязюна.

Коли ми аналізували соціокультурний аспект морального виховання, то виявили, що кожна історична епоха пропонувала своє бачення феномену толерантності, проте широкого визнання та усвідомлення він набув наприкінці 1990-х років, що характеризується кардинальною зміною як свідомості так і укладу життя. Деякі особливості цього явища досліджуються і в наш час. Загальнонаукові й медичні особливості толерантності у своїх дисертаціях висвітлювали С. Варгатий (2005), А. Гусев (2009), М. Кирилюк (2005), Т. Филипчук (2007). Суспільно-політичні питання, пов'язані з формуванням толерантності вивчали І. Кушніренко (2008), О. Тарасішина (2008), М. Соколов (2007), Лі Же (2010), В. Логвинчук (2007). Підходи до виховання толерантності у молодих людей, студентів різних спеціальностей в нових соціокультурних умовах відображені у дисертаціях Т. Білоус (2004), О. Гриви (2008), О. Зарівної (2008), Ю. Попика (2008), Ю. Тодорцевої (2005). Про важливість комунікативної толерантності для педагогів стверджують у своїх дисертаціях М. Андреев (2010), А. Скок (2007). Сьогодні проблеми толерантності досліджують молоді науковці (О. Волошина, О. Орловська, О. Столяренко, Н. Залесова та ін.).

Глибоке вивчення і аналіз зарубіжних і вітчизняних досліджень дає підстави зробити висновок про неможливість представити однозначну дефініцію толерантності. У сучасному психолого-педагогічному дискурсі є різні підходи до пояснення змісту цієї якості: гуманістичний, діалогічний, особистісно зорієнтований. З гуманістичного погляду, толерантність – це цінність, активна життєва позиція особистості, яка з повагою ставиться до поглядів людей іншого культурного, національного, релігійного або соціального середовища [2]. Поряд з усвідомленням впливу на поведінку зовнішніх умов чи факторів і внутрішніх характеристик важливою є усвідомлена активність людини, її самовизначення в конкретній життєвій ситуації. У науковому доробку О. Столяренко "толерантність студентів вищих навчальних закладів" – це складна багаторівнева та багатоконпонентна якість, сутність якої полягає в ціннісно-

усвідомленій психічній інтра- та інтерактивності, що виявляється в рефлексивності студентів (здатності до усвідомленого розуміння власної особистості і поваги до неї) і їхній соціальній перцепції (визнанні, розумінні і прийнятті іншої людини); і можлива лише за умови здатності до емоційної чуйності (емпатії), самоконтролю та емоційної стійкості як запоруки продуктивної суб'єкт-суб'єктної взаємодії, співпраці й конструктивного діалогу; і виступає невід'ємним атрибутом майбутньої професійної діяльності і активної життєвої позиції [3]. Методологічну основу толерантності у даному контексті становлять ідеї гуманістичної та екзистенційної психології М. Бубера, Л. Бінсвангера, Дж. Б'юдженталя, А. Маслоу, Г. Олпорта, К. Роджерса, В. Франкла, засновників психології прощення Р. Аль-Мабука, Р. Енрайта, М. Сантоса, психології та педагогіки ненасильства В. Маралова та В. Сітарова.

Під час взаємодії людей у суспільстві нерідко виникають ситуації, коли одна свобода нерідко вимагає реалізації лише через підкорення іншої, одна воля суперечить іншій. Тому людство винайшло і сформулювало відповідні регулятивні механізми. Одним з найбільш ефективних є мораль, толерантність. Мораль допомагає людині обрати варіант вибору духовних цінностей і відповідної поведінки саме тому, що вона спирається на совість – моральне почуття, в якому виявляється самооцінка особою відповідності її дій, прийнятим у суспільстві і перетвореним у переконання нормам моральності. Поступаючись совістю, людина втрачає людяність, особистість, суспільну значущість. Совість репрезентує всі почуття людини, вона – їхній "голос". "Муки совісті" повертають особистість до людяності, толерантності, зумовлюють відвернення помилкового вибору. І все ж навіть совісності іноді не вистачає для правильності вибору сенсожиттєвих цінностей. Ж.-П. Сартр описує ситуацію вибору, коли юнак, з одного боку, має йти захищати батьківщину від ворогів, а разом з тим – піклуватися про стареньку, немичну матір, яка без його допомоги помре. Ж.-П. Сартр говорить, що кожен з варіантів має право на існування як такий, що здійснюється по-совісті. Але ж, коли ми обираємо один, як бути з іншим? Отже, совісті буває недостатньо. Потрібний життєвий досвід, народна мудрість, високий рівень розуму, зрештою, рішучість, воля, і багато чого іншого. Як пише В. Бакштановський, у конфліктній ситуації можуть вистояти, перемогти лише моральна мудрість, поєднання совісті і розуму, єдність вимог моральної та соціальної доцільності [1, с. 15]. Саме тому толерантне виховання спрямоване на формування людяності, совісності, моральної та гуманістичної спрямованості думки, є одним з найфундаментальніших чинників, що зумовлює свободу вибору духовних цінностей, підказує людині відповідний варіант, зумовлює правильність вільних виборів різних людей в єдиному соціокультурному середовищі. Особистість, її внутрішній світ та самосвідомість не існують і не можуть існувати поза конкретною системою суспільних відносин, способу життя, ситуації, збігу обставин, в сукупності суперечливого плетива яких людина здійснює той чи інший вибір. Людина – продукт суспільного історичного розвитку і його суб'єкт. Тому теоретичну модель гуманістичного суспільства ми уявляємо як таку, в центрі якої знаходиться людина. Цей висновок лишається незаперечним незалежно від теоретичних побутових та ідеологічних домінант

суспільного розвитку. Усілякі інші засади теоретичної моделі суспільства (в центрі суспільного життя можна поставити Бога, державу, клас, абсолютну ідею) приречені. Звідси – актуальність гуманістичного виховання, толерантного, ціннісного ставлення до людини.

У процесі дослідницької роботи нашої наукової групи були визначені *педагогічні умови* виховання толерантності в студентів вищих навчальних закладів, які передбачають організацію суб'єкт-суб'єктної особистісно зорієнтованої міжособистісної взаємодії і створення в академічних групах атмосфери колективного співробітництва та довіри; оптимізацію взаємин за рахунок розвитку у вихованців здатності до розуміння і прийняття власної особистості (рефлексивності) та стійкості до зовнішніх негативних впливів (емоційної стабільності); активізацію зусиль, спрямованих на розвиток здатності студентів до прийняття іншої людини, емпатії та асертивності [3]. Дієвими факторами, важелями досягнення окресленої мети є сукупність спеціальних організаційних заходів, що в нашому дослідженні передбачають застосування розробленої методики й такої форми виховної роботи як семінар-тренінг, що включає традиційні та інноваційні інтерактивні методи виховання (дискусія, рольові та ділові ігри (моделювання), діалогова взаємодія, аналіз ситуацій морального вибору, соціодрама), з допомогою яких ми досягли підвищення рівня готовності до толерантної міжособистісної взаємодії студентів вищих навчальних закладів. Це знайшло свій вияв у кращому розумінні студентами різних аспектів і сутності феномену толерантності, оволодіння усіма групами вмінь, що випливають із структури міжособистісної толерантності, відповідають на виклики нашого часу, і відіграють помітну роль в гуманістичному вихованні молоді.

Висновки. Найбільшим надбанням наукового пошуку було те, що нами було уточнено й обґрунтовано ключове поняття "толерантність студентів вищих навчальних закладів" як ціннісно-усвідомлена психічна інтра- та інтерактивність, що виявляється в рефлексивності студентів (здатності до усвідомленого розуміння власної особистості, поваги до неї), їхній соціальній перцепції (визнанні, розумінні і прийнятті іншої людини); і можлива лише за умови здатності до емоційної чуйності (емпатії), самоконтролю та емоційної стійкості як запоруки продуктивної суб'єкт-суб'єктної взаємодії, співпраці й конструктивного діалогу; і виступає невід'ємним атрибутом майбутньої професійної діяльності і активної життєвої позиції. Ми розвинули ідеї, які становлять розробки ефективної моделі виховання толерантності студентів вищих навчальних закладів. Практичне значення отриманих результатів полягає в розробленні і впровадженні авторської методики виховання толерантності в студентів вищих навчальних закладів на основі алгоритмізації відпрацювання кожного вміння, визначеного програмою запропонованого нами семінару-тренінгу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бакштановский В. Моральный выбор личности: альтернатива и решения / В. Бакштановский. – М. : Мысль, 1983. – 236 с.
2. Балл Г. О. Сучасний гуманізм і освіта: соціально-філософські та психолого-педагогічні аспекти / Г. О. Балл. – Рівне : Ліста-М, 2003. – 128 с.
3. Столяренко О. В. Виховання культури толерантних взаємин у студентської молоді: навчально-методичний посібник / О. В. Столяренко, О. В. Столяренко. – Вінниця : ТОВ "Нілан-ЛТД", 2014. – 248 с.

Стаття надійшла до редколегії 19.11.16

Филоненко Л., асп.
ВГПУ им. М. М. Коцюбинского, Винница

ГУМАНИСТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ В НОВЫХ СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ УСЛОВИЯХ

В статье рассматривается социокультурный подход в гуманистическом воспитании, определяющий общую стратегию формирования толерантных межличностных взаимоотношений молодых людей на основе толерантности, гуманистических, общечеловеческих ценностей.

Ключевые слова: социокультурный аспект, межкультурные контакты, гуманистическое воспитание, толерантность, толерантные межличностные взаимоотношения, гуманистические ценности.

Filonenko L., graduate student,
Michael Kotsiubynskyi State Pedagogical University of Vinnytsia, Vinnitsa

HUMANISTIC EDUCATION IN NEW SOCIAL AND CULTURAL CONDITIONS

The article deals with the socio-cultural approach, which defines the strategy of youth's interpersonal relationships development based on the principles of tolerance education, humanistic and universal values. In the times of social instability and spiritual crisis the formation of the youth humanistic values has become an urgent educational problem. Being the interaction mechanisms between an individual and the society, these values motivate human activity; determine both the nature of relationships in the society and human behavior. It is important for young people not to cross the border of humaneness and neglect humanistic principles. The ways to improve the efficiency of humanistic education are connected with the formalism overcoming (which is possible due to unsystematic approach, elimination of unwanted pupils' engagement with too much activities), improving the educational activities of the teaching staff, creating a favourable moral-psychological climate at the educational establishment, the correct choice of the educational curricular according to the purpose and level of education of all participants of the educational process, etc. The article presents an analysis of topical problems dealing with the formation of modern Ukrainian youth's humanistic value orientations. It determines the importance of humanistic value orientations in young people's lives, i.e. in the choice of a future profession, attitude to their parents, friends and other people.

Keywords: socio-cultural aspect, intercultural contacts, humanistic education, tolerant interpersonal relationships, tolerance, interpersonal tolerant interaction, a value-oriented attitude to a person.

УДК: 159.99

Игорь Фурманов, д-р психол. наук, проф.,
Белорусский государственный университет, Минск, РБ

СТРАТЕГИИ СОВЛАДАНИЯ С РЕВНОСТЬЮ В РОМАНТИЧЕСКИХ И СУПРУЖЕСКИХ ОТНОШЕНИЯХ

В статье изучаются интерактивные и поведенческие реакции в ситуации ревности в зависимости от роли в партнерских отношениях в период ранней взрослости. Исследования показывают, что вне зависимости от роли в ситуации ревности чаще всего используются реакции интегративной коммуникации и компенсации/замещения. В романтических отношениях реакция на ситуацию ревности определяется ценностью партнера, а в супружеских – ценностью отношений.

Ключевые слова: ревность, коммуникационные реакции на ревность, партнерские и супружеские отношения.

Ревность возникает в случае угрозы или фактической потери ценных, значимых отношений с другим человеком, из-за существования реального или воображаемого конкурента [15, 19]. В целом ревность связана с негативными отношениями, приводящими к конфликтам, насилию в семье и разводам [8, 12, 33]. Поэтому многие авторы трактуют ревность скорее как негативное явление. Ревность может не только вести к ненадежности отношений и конфликтам, но также и заставить не склонного к ревности партнера чувствовать себя подозреваемым и контролирующим. Кроме того, качество отношений может быть отрицательно связано с ревностью, еще и потому, что несчастливые индивиды, скорее всего, будут иметь экстрадиатические любовные связи на стороне и, как следствие, будут вызывать ревность у своих партнеров [6, 38]. На негативные взаимосвязи между ревностью и качеством отношений указывается и в других исследованиях [4, 8, 16, 35].

Другие авторы, напротив, полагают, что ревность, может играть и позитивную роль в отношениях [7, 12]. Они утверждают, что ревность является индикатором того, что романтические партнеры беспокоятся друг о друге и оценивают свои отношения достаточно высоко, чтобы защитить их. Действительно, некоторые исследования выявили наличие положительной связи ревности с качеством отношений. Например, E. W. Mathes [32] обнаружил, что индивиды, которые имели высокие показатели ревности, характеризовали свои отношения с партнерами как более устойчивые и

успешные, чем индивиды, которые имели низкие показатели ревности. В подобных исследованиях R. J. Rydell, A. R. McConnell и R. G. Bringle [34] установили, что индивиды, проявляющие в отношениях верность и преданность, отличались более высоким уровнем ревности.

Ревность имеет структуру, состоящую из трех взаимосвязанных компонентов – когний, эмоций и поведения. Как отмечают, G. L. White и P. E. Mullen [37], обычно это мысли о мести и сравнении с собой конкурентом, чувства гнева и ярости и действия с намерением разрушить конкурентные отношения. При этом, как полагает S. W. Duck [20] ревнивое поведение представляет собой не просто одно отдельное действие, а скорее является межличностной диадной активностью, предполагающей как интерактивную вовлеченность, так и коммуникативные последствия. В этом смысле романтические и супружеские отношения представляют собой весьма "плодотворную почву" для возникновения и протекания ревнивых отношений между партнерами.

Романтические отношения – это диадные отношения, предполагающие взаимодействие партнеров с целью продолжать отношения до тех пор, пока один или другой партнер не прервет отношения, или пока не будут установлены другие формы отношений (сожительство, помолвка, брак) [36]. Данный вид отношений включает различные компоненты: выраженную взаимную направленность партнеров друг на друга; наличие реальных непосредственных или опосредованных контактов; выраженную эмоциональную вовлеченность,